

Arantxa Agirre Zabaleta
Amasa-Villabona, Gipuzkoa
(1933)

Arantxa Agirre

Aurkibidea

Biografia

Arantxa
Agirre

Zeberio etxean jaioa, ama Goizuetakoa zuen eta aita sortzez Gabirikoa baina gaztetan Amasara bizitzera joana. Aitak Portunean egiten zuen lana, paper lantegian. Hiru senidetan zaharrena zen Arantxa. Zeberio etxea kale baserria zen, eta baratza, soroa eta hainbat animalia zituzten (ardiak, txerriak...); sagardoa ere egiten zuten. Arantxa mojetan ibili zen, lehenengo Amasan eta gero Villabonan. Ondoren, jostungintza ikasi zuen, Villabonan hasieran eta Donostian ondoren. Jostun lanetan ibili zen gero, bizitza osoan. Ezkondu, eta hiru seme-alaba izan zituzten.

Zintak

VIL-021

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia

- **Data:** 2015-03-18
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Oruesagasti, Ainitze

VIL-022

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2015-03-18
- **Iraupena:** 78 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Gisasola, Jaione

Pasarteak

1. Villabonako eta inguruko industria

- **Erref:** VIL-021/002
- **Iraupena:** 0:04:00. **Hasi:** 00:03:28. **Bukatu:** 00:07:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Tolosaldeko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Papergintza

Laburpena:

Arantxaren aitak Portu paper-lantegian egiten zuen lana. Lantegiari buruzko azalpenak. Salvadora paper-lantegia. Subijanako ehun-lantegia. SACEMgo lanbide eskola eta lantegia. Ez zen lan faltarik. Gaztetik hasten ziren lanean.

2. Larrea auzoa

- **Erref:** VIL-021/004
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:08:06. **Bukatu:** 00:09:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Larrea auzoari buruzko azalpenak. Baserri giroko auzoa zen; baratzeak eta abereak zituzten.

3. Txerri-hiltzea, odolkiak eta txorizoak

- **Erref:** VIL-021/005
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:09:29. **Bukatu:** 00:11:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

Arantxaren aitak etxean hiltzen zuen txerria. Arantxak odolari eragin behar izaten zion. Odolkiak eta txorizoak egiten zituzten. Nola egiten zituzten kontatzen du.

4. Ura eta garbitokia

- **Erref:** VIL-021/006
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:11:43. **Bukatu:** 00:12:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

<p>Etxe ondoan zuten iturria eta garbitokia, baina etxe barruan ez zuten urik. Garbitokira joaten ziren arropa garbitzera. Arropa garbiketa.</p>

Transkripzioa

- Ta ura're ez ganakan gaiñera, gero ekarri gendun ura, goitikan, Amasatikan. Bai.
- Eta nola iten zenuten ur bila?
- Ura behean ganakan guk, iturriya ta labaderua eta danak, etxean onduan. Bai, ta handikan baldiakin ekartzen gendun. Bai. Ta arropa garbitzea're, dana, barriyu guztiya iya, danak labaderoa juten zian! Inork ez zakan... ez dakit labadorik bazan ordun. Ez zan izango, keba labadoria. Ez zan izango porke danak labaderora juten giñan arropa garbitzera.
- Zuk behintzat etxe onduan?
- Nik etxe onduan naukan, bai bertan ta gure aittonak nere aittak in zun labaderu hori. Bai.
- Baiña ur hotzakin?
- Bai, ur hotzakin baiño etxian itten genittun pues ur berua jarri zera barreñu batian, ta Bilore hautsa bota ta gero jarri, han erropa jarri ta beratu, ta gero harrekin pues gero labaderora.
- Aklaratzera?
- Aklaratu ta pixka bat marruskatu ta zea in ta [...] jarri ta zabaldu're han bertan ganakan alambria, batetik bestea zabaltzeko. Holaxe.
- Eta han inguruko etxetakuak ere hara?
- Haik bere etxian bazauzken ta bere etxeta eramaten zittuen.

5. Garbitokia eta medikuaren etxea

- **Erref:** VIL-021/007
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:12:55. **Bukatu:** 00:14:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikak eta sasimedikuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Gaur egun Arantxa bizi den tokian, lehen garbitoki publiko bat zegoen. Garbitokia bota eta medikuaren etxea egin zuten.

6. Herriko medikuak

- **Erref:** VIL-021/009
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:15:08. **Bukatu:** 00:16:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikiak eta sasimedikuak

Laburpena:

Don Enrike baino lehenago beste mediku bat egon zen Villabonan; Ganzarain. Kontsulta non zegoen azaltzen du. Aurretik, Arantxaren ume garaian, Don Jesus zen medikua.

7. Dendak

- **Erref:** VIL-021/011
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:17:21. **Bukatu:** 00:18:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Herrian denda txiki asko ziren. Arantxak aipatutako batzuk: Perez janari-denda, Laskurain kooperatiba, Sansinbarrenarena, Txokolo...

8. Gaztainak biltzera

- **Erref:** VIL-021/012
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:18:38. **Bukatu:** 00:22:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendiko bilketak
- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Etxeko fruituak jaten zituzten. Gaztaina denboran, aitzak gaztainadi bat hartzen zuen eta Arantxa eta anaia gaztaina biltzera joaten ziren aitarekin. Gaztaina pila biltzen zuten, bere morkots eta guzti. Gaztainak etxera nola garraiatzen zituzten kontatzen du. Ganbaran jasotzen zuten bildutakoa. Danbolinean erreta jaten zituzten gero.

9. Uzta ganbaran jasotzen zuten

- **Erref:** VIL-021/013
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:22:08. **Bukatu:** 00:23:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Ganbaran jasotzen zuten patata, babarruna, artoa, gaztaina eta sagarra. Iluntzetan, babarruna aletzera.

10. Tomatea eta piperra poteetan jaso

- **Erref:** VIL-021/014
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:23:07. **Bukatu:** 00:23:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Tomatea eta piperra boteilaratzeko (enboteilatu) ohitura zuten. Tomatea nola prestatzen zuten azaltzen du.

11. Aitak dolarea egin

- **Erref:** VIL-021/015
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:23:40. **Bukatu:** 00:25:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Baserria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagar asko biltzen zuten. Aitak dolarea egin zuen, eta etxean sagardoa egiten zuten. Auzokoak ere etxeko dolarera joaten ziren sagardoa egitera. Sagardoa nola egiten zuten kontatzen du. Legarreta baserrian ere bazen dolarea.

12. Tabernak

- **Erref:** VIL-021/016
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:25:37. **Bukatu:** 00:26:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

Herriko hainbat taberna aipatzen ditu: Ixkiña, Fasus, Txurulo eta Turko.

13. Tabernak eta emakumeak

- **Erref:** VIL-021/017
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:26:20. **Bukatu:** 00:27:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa

Laburpena:

Herriko emakumeak ez ziren tabernara joaten. Villabonan udara pasatzen zuen Donostiako emakume bat neskamearekin tabernara joaten zela kontatzen du.

14. Emakumeak gonarekin

- **Erref:** VIL-021/021
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:29:45. **Bukatu:** 00:31:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Emakumezkoak gonarekin ibiltzen ziren beti. 40 urte inguru zituela hasi zen prakak janzen.

15. Jostuna: formakuntza eta ogibidea

- **Erref:** VIL-021/022
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:31:12. **Bukatu:** 00:32:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Amasan eta Villabonan ibili zen eskolan. Gero, Maria Alustizarekin aritu zen josten Villabonan. Handik Donostiara joan zen. Goizetan, jantzigintza ikastera joaten zen; arratsaldetan, Anita Etxarri jostunarekin josten zuen. Hiru urte egin zituen Donostian. Urte askotan aritu da jostun lanetan.

16. Maritxu Alustiza jostuna

- **Erref:** VIL-021/024
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:34:05. **Bukatu:** 00:36:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Eskola bukatutakoan, josten ikasten hasi zen. Arantxaren amak nahiago zuen alaba josten hastea lantegira lanera joatea baino. Maritxu Alustizarekin hasi zen josten. Etxetik eraman behar izaten zuten jostekoa.

17. Singer josteko makina

- **Erref:** VIL-021/025
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:36:46. **Bukatu:** 00:38:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Etxean Singer josteko makina zuen. Gero, beste bat erosi zuen altzariarekin.

18. Joste kontuak

- **Erref:** VIL-021/026
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:38:17. **Bukatu:** 00:39:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Donostian egon zen denboran, astelehenetik larunbatera izebaren etxean egoten zen. Igandetan, Villabonara joaten zen. Alkandorak nola josten zituen azaltzen du.

19. Janzkera eta elizaren eragina

- **Erref:** VIL-021/027
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:39:30. **Bukatu:** 00:42:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Aldizkarietatik hartzen zituen arropak egiteko ideiak eta patroiak. Figurinak. Moda. Eskoterik ez eta soineko mangadunak. Elizaren eragina.

20. Oihal-dendak eta mertzeriak

- **Erref:** VIL-021/029
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:42:31. **Bukatu:** 00:44:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Oihalak non erosten zituen aipatzen du. Donostiako oihal-dendak: Sanariza, Sederías de Oriente, Arizala eta Sisi. Tolosako oihal-dendak. Kremaierak eta botoiak Tolosan erosten zituen. Tolosako mertzeriak: Ayerza eta Ezkurdia.

21. Villabonako sastreak

- **Erref:** VIL-021/030
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:44:13. **Bukatu:** 00:45:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

<p>Villabonan bi sastre ziren. Gizonezkoentzako eta mutil gazteentzako arropa josten zuten. Jaurnartzeko arropa. Brich prakak.</p>

Transkripzioa

- Bestela tela dendarik hemen Villabonan ez zan egongo?
- No habia de telas asi, no me acuerdo de Villabona, no. Sastre bat bazan bai hor Villabonan, bai. Itten zittunak trajiak eta dana pero telas no, no me acuerdo. Bueno, sastriak bi zian. Bat... pero eran este... galtzak eta hola iten zittun. Beste bat'e bai, Balerdi era. Harek galtzak itten zittun asko, ta telak edukitzen zittun hola gizonezkuantzako alkandorantzat eta zera hori. Ta gero beste bat sastria hor zan beste bat, sastre ona zan, Silasa.
- Sastriak gizonezkuendako josten zuten?
- Gizonezkuentzako, bai. Ta mutil kozkor... ordun nola komuniyoa iten zittuen mutil kozkor batzuek, ez dakit akordatuko zean, estos pantalones "breeches" ez zera gogoratuko hemen hola bolsa batekin aterata?
- Bonbatxo...?
- Bai hola hemen pantorrillan erdin hola zera batekin. Bai hori gure anaiak komuniyoa haundiya iten zuen, bat ttikiya, ta gero bestea hamaika urterekin bestea haundiya. Ta gero ordun traja in behar izaten zitzaion e! Ta hoi akordatzen, horrek iten zizkiyon ta xon "breeches" que le llamaban. Pantalones "breeches", beheraiño ez zien aillatzen, pantorrilla erdiraiño con una bolsa ahi.

22. Jostun asko herrian

- **Erref:** VIL-021/031
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:45:30. **Bukatu:** 00:46:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Villabonan jostun asko ziren. Villabonatik gehienak Tolosara joaten ziren josten ikastera. Arantxa Donostiara joan zen han izeba zuelako. Neurrira egindako arropa.

23. Jostun lana eta etxeko zereginak

- **Erref:** VIL-021/033
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:47:12. **Bukatu:** 00:49:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Jostun lana eta familiaren uztarketa. Hirugarren umea eduki zuenean utzi zion josteari. Umeen arropak berak josten zituen.

24. Lasagabaster oihaldenda

- **Erref:** VIL-021/034
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:49:02. **Bukatu:** 00:49:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Donostiako Lasagabaster oihaldendari buruzko hitz egiten du. Askotan joaten zen hara umeei arropa egiteko oihala erostera. Urtarrilean oihala prezio hobearen jartzen zuten, eta ilara egoten zen kanpoan.

25. Haurren arropak

- **Erref:** VIL-021/035
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:49:39. **Bukatu:** 00:51:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Haurrak nola janzten zituen. Etxean egindako arropa izaten zen. Ohitura: umea tenteago ibiltzeko gerriko (faja) bat jartzen zitzaion. Gasazko pardelak.

26. Hilekoa eta haurdunaldia

- **Erref:** VIL-021/036
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:51:10. **Bukatu:** 00:53:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

Hilekoaz-eta ez zien inork hitz egiten. Felpazko konpresak erabiltzen zituzten. Haurdunaldiak ezkutatu egiten ziren: umeak Paristik etortzen zirela esaten zien.

27. Elizan sartzea

- **Erref:** VIL-021/037
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:53:00. **Bukatu:** 00:55:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

Umea eduki eta emakumeak ezin zuen etxetik atera. Elizan sartzea: umea izan zuen emakumeari apaizak eliz atarian ematen zion bedeinkazioa (barkamena) elizara sartu aurretik.

28. Teila buruan jarrita, etxetik irteteko

- **Erref:** VIL-021/038
- **Iraupena:** 0:01:39. **Hasi:** 00:55:01. **Bukatu:** 00:56:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Umea jaio eta berehala bataiatu behar izaten zen. Ama ez zen umearen bataiora joaten. Umea eduki eta emakumeak ezin zuen etxetik atera; atera behar izanez gero, teila bat jarri behar izaten zuen buruan. Elizan sartzea.

29. Misioak eta Aste Santua

- **Erref:** VIL-021/039
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:56:40. **Bukatu:** 00:58:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Aste Santuko aita Langarikaren sermoiak oroitzen ditu Arantxak. Umeak ekarri behar zirela esaten omen zuen. Prozesioak. Beldurra.

30. Pazkoakoa

- **Erref:** VIL-021/040
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:58:30. **Bukatu:** 00:59:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Pazkoakoa egiteko dotrina ondo jakin beharra zen. Dotrina ondo jakinez gero, txartel bat ematen zien eta txartel harekin joan behar zuten jauna hartzera.

31. Amasako eta Villabonako mojen eskolak

- **Erref:** VIL-021/041
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:59:10. **Bukatu:** 01:01:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Eskolan ikasten zuten dotrina. Amasako eta Villabonako mojen eskolan ibili zen Arantxa. Gurutzeko alabak kongregazioko mojen ikastetxeak ziren biak.

32. Eskolako kontuak

- **Erref:** VIL-021/043
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 01:01:18. **Bukatu:** 01:01:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Eskolako kontuak. Amasako mojen eskolan neskak eta mutilak ibiltzen ziren. Villabonan, berriz, neskak bakarrik ibiltzen ziren.

33. Mojekin paseora eta bezperak

- **Erref:** VIL-021/045
- **Iraupena:** 0:00:29. **Hasi:** 01:02:55. **Bukatu:** 01:03:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Jaiero mojekin paseora eta bezperetara joaten ziren.

34. Arrosarioa frantsesez

- **Erref:** VIL-021/046
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 01:03:24. **Bukatu:** 01:05:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Mojetan erdaraz ikasten zuten, eta arrosarioa frantsesez errezatzen zuten. Euskaraz egitea galarazia zegoen. Zigorra: belauniko jarrita lurrean, besoak zabaldua.

35. Herriko hiltegia eta animaliak

- **Erref:** VIL-022/002
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:05:17. **Bukatu:** 00:07:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Villabonako hiltegia udaletxe azpian zegoela azaltzen du Arantxak. Herriko harategietara saltzen zuten. Eskatu egin behar izaten zuten gibela edo bestelakoak, agortu egiten zirelako. Oilaskoak eta untxiak etxean izaten zituzten eta bildotsak ere etxean hazi eta hiltzen zituzten.</p>

36. Txerri hiltzen Gasteizen

- **Erref:** VIL-022/003
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:07:36. **Bukatu:** 00:11:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Etxean txerria hazi beharrean Gasteizera joan, txerria erosi eta bertan hil zutela kontatzen du Arantxak. Etxera ekarri eta hesteak garbitu ondoren, "mondonguak" egiten zuten, odolkia baino lodiagoak izaten zirela azaltzen du. Arkumea ere etxean hiltzen zuten.</p>

37. Errazionamendua

- **Erref:** VIL-022/005
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:12:23. **Bukatu:** 00:13:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra ondoren errazionamenduarekin ematen zizkieten talo bezalako opilak gogoratzen ditu. Ogia jateko preziatua zen. Taloa ere jaten zuten, nahi baino gutxiagotan. Irina erosi behar izaten zuten etxean bildutakoa oiloentzako izaten zelako. Olio eskasia ere izaten zen.

38. Billabona gerraostean

- **Erref:** VIL-022/009
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:18:05. **Bukatu:** 00:19:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Billabona nolakoa zen azaltzen du Arantxak. Billabonan etxe gutxi zeuden gerra osteko garaian. Ferratokia ere bazegoen herrian.

39. Tranbia herritik irteteko

- **Erref:** VIL-022/011
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:19:52. **Bukatu:** 00:22:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:

<p>Tranbia erabiltzen zuten herriz herri mugitzeko, trena urrutiago zegoen eta gutxitan erabiltzen zuten. Tranbiak atzerapen handia izaten zuela gogoratzen du Arantxak. Autobusen aurretik, tranbia kendu zutenean, argindarrarekin zebiltzan autobusak izan ziren. Bizikletak ez ziren ohikoak izaten; lanerako erabiltzen zuten nagusiek baina umeek ez zuten izaten.</p>

40. Umetako jolasak

- **Erref:** VIL-022/013
- **Iraupena:** 0:03:57. **Hasi:** 00:23:06. **Bukatu:** 00:27:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

"Bulaketan" eta txingoka nola jolasten zuten azaltzen du Arantxak. Kaniketan, txapekin, kromoekin eta tabekin jolasten zen. Tabekin nola ibiltzen ziren azaltzen du.

41. Harrapaketan eta aulki jokoan

- **Erref:** VIL-022/015
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:27:35. **Bukatu:** 00:28:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Txikitan taldean egiten zituzten jolasak gogoratzen ditu. Begiak itxita zapiekin edo aulki jokoan ibiltzen zen Arantxa.</p>

42. Billabonan dantzan

- **Erref:** VIL-022/018
- **Iraupena:** 0:03:48. **Hasi:** 00:30:22. **Bukatu:** 00:34:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Billabonan banda izaten zen eta inguruko herrietatik jende ugari etortzen zen jai egunetan. Dantza lotua zein soltekoa jotzen zuten. Hamalau urterekin hasi ziren irteten erromeriara baina goiz bueltatzen ziren etxera fama txarrik ez izateko. "Accion Catolica" izeneko eskolan ikasten zutenek debekatua izaten zuten dantza lotuak dantzatzea.

43. Saltzaileak baserriz baserri

- **Erref:** VIL-022/023
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:47:06. **Bukatu:** 00:50:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

<p>Arraina saltzera etxera joaten zitzaizkien; antxoa eta sardinak izaten zituzten eta oinez ibiltzen ziren saltzaileak, etxez etxe. Zorroztalea eta lapikoak konpontzen ere ibiltzen zirela azaltzen du Arantxak. Villabonatik Donostiara joaten ziren etxez etxe jostun lanetan aritzera ere.</p>

44. Neskame lanak

- **Erref:** VIL-022/024
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:50:36. **Bukatu:** 00:54:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Neskame lanetan neska asko joaten ziren Billabonatik Donostia zein Tolosara.

Billabonan uda pasatzen zuen emakume baten neskamearen anekdota kontatzen du. neskameen baldintzak nolakoak ziren aipatzen du Arantxak.

45. Neskame lanetik oso ikasiak

- **Erref:** VIL-022/025
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:54:31. **Bukatu:** 00:57:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Neskame lana fabrikakoa baino nahiago izaten zuten askotan. Neskame izatearen abantailez hitz egiten du: neskek asko ikasten zutela eta ondo hezitako pertsonak izatera iristen zirela aipatzen du.</p>

46. Santiagoak eta San Martinak

- **Erref:** VIL-022/026
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:57:13. **Bukatu:** 01:00:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Santiagoak nolakoak ziren azaltzen du Arantxak. Gonbidatu asko izaten zen, eta kanpoko jende asko etortzen zela gogoratzen du. Bertan lo egitera geratzen ziren. Filarmonika eta orkestra izaten ziren, herri kirolez gain. San Martinak baserritarren jaiak izaten omen dira. Amasako ohituren inguruan eta dantza-sokaren inguruan hitz egiten du.</p>

47. Moja izateko baldintzak

- **Erref:** VIL-022/030
- **Iraupena:** 0:03:22. **Hasi:** 01:04:35. **Bukatu:** 01:07:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Mojen lana gogorra izaten zela azaltzen du Arantxak. Janari falta ez zuten izaten baina beti lanean aritzen ziren eta ez zuten ezer irabazten. Moja sartzeko dotea eman behar izaten zuten eta herentzia ere apezpikuarentzat izaten zen. Herriko neska baten anekdota kontatzen du.

48. Villabonako pilotariak

- **Erref:** VIL-022/032
- **Iraupena:** 0:01:38. **Hasi:** 01:10:25. **Bukatu:** 01:12:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Villabonako frontoia berezia da, "erreborea" deitua. Frantsesak etorri izan dira betidanik jolastera, bertakoez gain. Gaur egun pilotariak fama gutxiago dutela iruditzen zaio. Anjelito Ugarte eta Arratibel pilotariak gogoratzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com